

Faktaark

Hovedresultater i Uddannelses- og Forskningspolitisk Redegørelse 2018

1.1 Over de seneste ti år er uddannelsesniveaet i Danmark steget i samme tempo som gennemsnittet for OECD

- I Danmark har 45 procent af 35-44-årige en videregående uddannelse i 2017. Det er lige over gennemsnittet i OECD. Andelen er steget 12 procentpoint siden 2007 i både Danmark og i OECD som helhed.
- Tilgangen til de videregående uddannelser i Danmark steg med 50 procent fra 2008 til 2013 og har derefter ligget stabilt.
- I hele perioden 2008-2017 er tilgangen steget til de såkaldte STEM-uddannelser inden for it, naturvidenskab og ingeniørområdet, som der er mest efterspørgsel efter på arbejdsmarkedet. Dobbelt så mange tilgik disse uddannelser i 2017 som i 2008.
- Tilgangen til de videregående uddannelser var på 73.468 personer i 2017. Heraf 17 procent på erhvervsakademiuddannelser, 45 procent på professionsbacheloruddannelser og 38 procent på akademiske bacheloruddannelser.
- Andelen af 30-årige med videregående uddannelse er steget i alle fem regioner.
- I 2017 var 89 procent af de nyuddannede i job andet år efter endt uddannelse. Heraf 50 procent i den private sektor.
- Flere færdiggør deres uddannelse på normeret tid. I 2017 færdiggjorde 74 procent deres videregående uddannelse inden for tre måneder over normeret tid.
- Der er i 2018 afsat 14 mia. kr. på de offentlige budgetter til de videregående uddannelser.
- Der er i 2018 afsat 15 mia. kr. til SU til studerende på de videregående uddannelser (før skat).
- Siden 2012 er der udbetalt mere i SU til studerende på de videregående uddannelser, end der er afsat til undervisningen af de samme studerende.

1.2 Der publiceres meget dansk forskning med stort gennemslag

- Danmark er det land i OECD, som udgav flest offentlige forskningspublikationer per million indbyggere i 2013-2017.
- Næsten 20 procent af danske publikationer er blandt de 10 procent mest citerede i verden i 2013-2017. I OECD som helhed er 13 procent af artiklerne blandt de 10 procent mest citerede.
- Siden 2012 er der årligt indgået omkring 4.000 forskningsaftaler mellem offentlige forskningsinstitutioner (bl.a. universiteterne) og virksomheder mfl.
- Det offentlige forskningsbudget for 2018 er på 22 mia. kr., svarende til 1,01 procent af BNP.
- I de danske virksomheder blev der udført forskning og udvikling for næsten 43 mia. kr. i 2017. Det svarede til 2 pct. af BNP.
- I 2016 var Danmark det OECD-land, hvor der investeres sjette mest i offentlig og privat forskning og udvikling i forhold til BNP.

1.3 Uddannelser giver stor økonomisk værdi for den enkelte og for samfundet

- På tværs af OECD er der sammenhæng mellem uddannelsesniveau og BNP. For hver gang, andelen med videregående uddannelse er ti procentpoint højere, er BNP per capita i gennemsnit ca. 60.000 kr. større.
- Der er i gennemsnit økonomiske gevinster for den enkelte forbundet med alle erhvervskompetencegivende uddannelser. Løngevinsten stiger med uddannelsesniveaut, når der tages højde for baggrundsvARIABLE, at sammensætning i køn, alder, erhvervs erfaring mv. er forskellig.
- I den private sektor tjener faglærte i gennemsnit 39 kr. mere i timen end ufaglærte (løngevinsten). I forhold til ufaglærte er løngevinsten per præsteret time i gennemsnit 94 kr. for erhvervsakademiuddannede, 119 kr. for professionsbachelor og 180 kr. for kandidater, når der tages højde for forskelle i baggrundsvARIABLE.
- Løngevinsten har været stabil siden 1995, selvom antallet med videregående uddannelse er steget markant. Udviklingen afspejler blandt andet, at den teknologiske udvikling har øget efterspørgslen efter højtuddannet arbejdskraft.
- Langt de fleste kandidatuddannelser giver en stor løngevinst. Den er størst for lægeuddannelsen, matematik, økonomi, jura og merkantile uddannelser.

1.4 Ledighedsbaseret dimensionering har mindsket tilgangen til uddannelser med høj ledighed

- Ledighedsbaseret dimensionering blev indført fra 2014 og sænker optaget på uddannelser med systematisk "overledighed". Det skønnes, at dimensioneringen har reduceret tilgangen til de omfattede uddannelser med 25 procent i 2017. Det svarer til ca. 5.000 personer det år.
- Baggrunden for faldet i tilgangen er bl.a., at der i gennemsnit er 16 procent færre, der søger ind på de dimensionerede uddannelser.
- Blandt ansøgere, der bliver afvist på en dimensioneret uddannelse i 2015, er det syv ud af ti, som starter på en anden uddannelse inden for to år. Hovedparten af de afviste ansøgere, der ikke starter på en anden uddannelse, er udenlandske statsborgere.
- Den forventede ledighed for ansøgere, der blev afvist pga. dimensionering, og som efterfølgende starter på ikke-dimensionerede uddannelser, er i gennemsnit 11 pct. Ledigheden for nyuddannede var i gennemsnit 15 pct. på de dimensionerede uddannelser, de oprindeligt søgte ind på.

1.5 Flere faktorer påvirker frafaldet på de videregående uddannelser

- Lidt over hver fjerde studerende falder fra på de videregående uddannelser inden for fire år efter studiestart. Heraf er to tredjedele gået i gang med en anden uddannelse.
- Udviklingen i frafaldet siden 2007 varierer på tværs af de videregående uddannelser. Færre falder i dag fra på erhvervsakademiuddannelserne, og frafaldet har ligget relativt stabilt på professionsbacheloruddannelserne.
- Efter at have ligget relativt stabilt fra 2007 til 2010 er frafaldet blandt akademiske bachelorstuderende steget med omkring en femtedel fra årgangen med studiestart i 2010 og frem til årgang 2014. For årgangene efter 2014 er frafaldet lavere.
- Nogle af de faktorer, som på tværs af de videregående uddannelser mindsker risikoen mest for at falde fra, er at være forsørger, blive optaget på sin førsteprioritet eller gennem kvote 2.
- Nogle af de faktorer, der øger risikoen for frafald mest, er sygdom, modtagelse af overførselsindkomst før studiestart, og hvis den studerendes adganggrundlag er en HF-uddannelse.

1.6 Erhvervslivets forskning og udvikling er koncentreret på færre virksomheder

- Antallet af forsknings- og udviklingsaktive (FoU-aktive) virksomheder faldt med 25 procent fra 2009 til 2013 i Danmark.
- Virksomheder, der er stoppet med at investere i FoU, havde i gennemsnit relativt lave FoU-investeringer, 80 procent investerede under fem mio. kr. om året i FoU. Blandt dem, som fortsat er FoU-aktive, var det 40 procent.
- En lille gruppe på otte virksomheder har øget deres årlige investeringer i FoU med næsten 4 mia. kr. siden 2009. De har derved øget deres andel af de samlede private forsknings- og udviklingsinvesteringer med næsten en fjerdedel. I 2016 står de for 40 procent af erhvervslivets samlede FoU-investeringer.
- Gruppen af FoU-aktive virksomheder har i 2016 højere "intern forskningskapacitet", end gruppen havde i 2009. Blandt andet har 15 procent flere egen forskningsafdeling, 40 procent flere samarbejder med danske universiteter og andelen af forskere blandt FoU-medarbejderne er steget med 17 procent.
- Udviklingen i antallet af forskningsaktive virksomheder adskiller sig fra udviklingen i blandt andet Norge og Finland, hvor antallet af FoU-aktive virksomheder er vokset i samme periode.

1.7 Videregående uddannelser og samarbejde med universiteter er vigtige for virksomhedernes forsknings- og udviklingsindsats

- De videregående uddannelsesinstitutioner spiller en vigtig rolle for de private virksomheders FoU.
- I en spørgeskemaundersøgelse svarer tre ud af fire virksomheder, at rekruttering af medarbejdere med videregående uddannelse i høj eller nogen grad er vigtig for deres FoU. Over halvdelen svarer, at samarbejde med universiteter eller øvrige uddannelsesinstitutioner er vigtigt.
- Mere end hver fjerde virksomhed, der allerede er FoU-aktiv og som indgår i undersøgelsen, angiver, at de forventer at øge deres FoU-investeringer fremover. Blandt de virksomheder, der ikke er FoU-aktive er det meget få, der forventer at opprioritere deres forskning og udvikling.